

ห้องสมุดประชาชน ไม่ใช่สถานที่ของประชาชนไปอ่านหนังสือ

คอลัมน์ สยามประเทศไทย

โดย สุจิตต์ วงษ์เทศ

"การอ่านเป็นวาระของชาติ" เป็นคำขวัญให้ความสำคัญการอ่าน ที่กระทรวงศึกษาธิการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา แล้วโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ

ขณะเดียวกัน สื่อต่างๆ พวกมันเสนอข่าวว่า คนไทยอ่านหนังสือน้อยกว่าคนชาติอื่นๆ บางคนไม่อ่านเลย

ถ้าการอ่านเป็นวาระของชาติ แต่ "ของชาติที่ไม่อ่าน" (หนังสือ) แล้วที่คิดคำขวัญให้เป็นวาระของชาติจะมีประโยชน์อะไร?

"การอ่านเป็นวาระของชาติที่ไม่อ่าน" คงมาจากหลายสาเหตุด้วยกันจนรวบรวมไม่หมด

มีอย่างหนึ่งที่เป็นเหตุสำคัญคือ "ห้องสมุด" เช่น "ห้องสมุดประชาชน" ที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) มอบให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ดูแลทั่วประเทศ

แต่ ศธ. และ กศน. จะรู้หรือไม่ว่า ห้องสมุด "ประชาชน" ไม่ใช่สถานที่ของ "ประชาชน" ไปอ่านหนังสือ หากเป็นของราชการที่อยู่ในอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของราชการ

ห้องสมุดประชาชนจึงไม่สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เพราะมุ่งแต่สนองความต้องการของ "นาย" ในกระทรวงทบวงกรมที่เป็นผลผลิต "ของชาติที่ไม่อ่าน"

เมื่อวงจรอุบาทว์เป็นอย่างนั้นเสียแล้ว ในห้องสมุดประชาชนก็ไม่มีหนังสือน่าอ่าน ถ้าจะมีอยู่บ้างก็เป็นหนังสือพื้นสมัยและล้าสมัย ไม่น่าอ่าน

หนังสือน่าอ่านจะมีน้อย แต่หนังสือไม่น่าอ่านจะมีมากเต็มไปหมด เพราะผู้อำนวยការที่ดูแลห้องสมุดหาหนังสือ "ราชการ" เล่มโตๆ มายัดให้เต็มชั้นหนังสือ เพื่อให้ "นาย" มาตรวจ จะได้ประจบสอพลอด้วยการแสดงประสิทธิภาพกับประสิทธิผลหลายๆ ของตน

แต่ประชาชนชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นเสียโอกาสมหาศาล

ในที่สุด ประชาชนก็ไม่เข้าห้องสมุดประชาชน เพราะราชการไม่ได้ทำเพื่อสนองความต้องการของประชาชน แล้วประชาชนก็ไม่มีสิทธิไม่มีเสียงว่ากล่าวใดๆ เพราะห้องสมุดประชาชนไม่ใช่ของประชาชน แต่เป็นของราชการ และอยู่ในอำนาจราชการ

การอ่านจึงเป็นวาระของชาติที่ไม่อ่านด้วยประการฉะนี้

แต่กระทรวงศึกษาธิการก็ต้องพยายามต่อไปจนสุดใจขาดดิน ให้ประเทศไทยเป็น "ชาติที่อ่าน" อย่างสมภาคภูมิกับคำขวัญที่สู้คิดได้ว่า "การอ่านเป็นวาระของชาติ" (ที่อ่าน)

ที่จริงแล้ว กระทรวงศึกษาฯควรสร้างเครือข่ายไปยังผู้มี "ความรักและศรัทธาอ่าน-เขียน-เรียน-หนังสือ"

ยกตัวอย่าง เช่น

คุณมกุฏ อรฤดี (บรรณาธิการบริหารสำนักพิมพ์ผีเสื้อ) ที่เสนอ "โครงการวิจัยระบบหนังสือหมุนเวียน" และ "การจัดห้องสมุดหนังสือดี ๑๐๐ แห่งในเมืองหลวงกรุงเทพฯ"

นอกจากนี้ ยังมีคนอื่นๆ อีกมากทั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และอยู่ต่างจังหวัดที่มีความรักและศรัทธาหนังสือกับห้องสมุด และยินดีร่วมมือทุกอย่างให้ห้องสมุดเป็นของประชาชน

แต่แล้วก็ต้องจำนนต่อความจริงที่ว่าบรรดา "นาย" ล้วนเป็นผลผลิตของ "ชาติที่ไม่อ่าน" จึงไม่สร้างเครือข่ายขอความร่วมมือให้เหนียวยาก ดังนั้น ประชาชนรอบๆ ห้องสมุดประชาชนต้องทนช่วยไปทั้งปีทั้งชาติ

ที่มา : มติชนรายวัน วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒ หน้า ๒๑